

بررسی دانش و سواد اطلاعاتی کامپیوتری و اینترنتی در میان دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران در سال ۱۳۹۵

دکتر فاطمه شاهسواری^۱ - دکتر مریم جولههار^{۲†} - دکتر محمد جواد خرازی فرد^۳ - دکتر شاهرخ عرفان منش^۴

۱- دانشیار گروه آموزشی آسیب شناسی دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲- استادیار گروه آموزشی آسیب شناسی دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳- اپیدمیولوژیست، عضو مرکز تحقیقات دندانپزشکی، پژوهشکده علوم دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران

۴- دندانپزشک، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران

Evaluation of computer knowledge and information literacy among dental students of school of dentistry, Tehran medical sciences, Islamic Azad university in 2016

Fatemeh Shahsavari¹, Maryam Jolehar^{2†}, Mohammad Javad Kharazi Frad³, Shahrokh Erfanmanesh⁴

1- Associated Professor, Department of Oral and Maxillofacial Pathology, School of Dentistry, Tehran Medical Sciences, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2[†]- Assistant Professor, Department of Oral and Maxillofacial Pathology, School of Dentistry, Tehran Medical Sciences, Islamic Azad University, Tehran, Iran (joleharm@gmail.com)

3- Epidemiologist, Member of Dental Research Center, Dentistry Research Institute, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

4- Dentist, School of Dentistry, Tehran Medical Sciences, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Background and Aims: Use of computer and internet in our modern and digitalized society is an efficient tool to be up to date and fulfil the information gaps. The aim of this study was to evaluate the extent of computer and internet usage among dental students of Islamic Azad University, Tehran, in 2016.

Materials and Methods: This descriptive study for evaluating access and usage of computer and internet by dental students was done using a researcher-made questionnaire on 401 dental students. Validity and reliability (Kappa: 0.82) of the questionnaire was confirmed. Statistical analysis was done by SPSS22 using descriptive and Logistic regression analyses.

Results: More than 95% of the students had access to the computer and Internet. 45.6% of students reported their skills were in the basic level. The major use of computer among the students was internet but only 13.2% of students used Microsoft Office program. The students used the internet for dental subjects even monthly (34.9%) or weekly (29.4%). Only 9.7% of the students had participated in educational workshop for learning methods of research. The most limitation was internet velocity. Positive correlation was found among prospering ownership status ($P<0.001$), economic status ($P=0.05$), level of education semester ($P=0.038$) and the computer & internet usage (what's more in terms of access and also in terms of improve information and knowledge).

Conclusion: Based on the results, a higher economic level, higher level of education, and property ownership made better access to the computer and Internet. However, computer skills should be more concerned in educational program.

Key Words: Computer, Internet, Dental education

Journal of Dental Medicine-Tehran University of Medical Sciences 2019;32(1):69-74

† مؤلف مسؤول: تهران - خیابان پاسداران - خیابان نیستان نهم - واحد دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی تهران - گروه آموزشی آسیب شناسی دهان، فک و صورت
تلفن: ۲۲۵۶۴۵۷۱ نشانی الکترونیک: joleharm@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: استفاده از کامپیوتر و اینترنت در جامعه مدرن و دیجیتالی امروزه یک ابزار کارآمد برای به روز شدن و حذف شکاف اطلاعاتی است. هدف این مطالعه، بررسی استفاده از کامپیوتر و اینترنت در میان دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی تهران در سال ۱۳۹۵ بود.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی جهت بررسی میزان دسترسی و بهره‌گیری از کامپیوتر و اینترنت در دانشجویان دندانپزشکی با استفاده از پرسش‌نامه محقق ساخته بر روی ۴۰۱ دانشجوی دندانپزشکی انجام شد. روایی و اعتبار پرسش‌نامه بررسی و تأیید شد (کاپا=۰/۸۲). داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS22 و آنالیز رگرسیون لجستیک و آمار توصیفی بررسی گردید.

یافته‌ها: در این مطالعه بیش از (۹۵٪) دانشجویان به کامپیوتر و اینترنت دسترسی داشتند. مهارت استفاده از کامپیوتر در (۴۵/۶٪) دانشجویان پایه‌ای بود. عمده‌ترین کاربرد کامپیوتر، استفاده از اینترنت بود و تنها (۱۳/۲٪) دانشجویان از برنامه‌های Microsoft Office استفاده می‌کردند (۳۴/۹٪). دانشجویان به صورت ماهانه و (۲۹/۴٪) هفتگی از اینترنت برای مطالعه مباحث دندانپزشکی استفاده می‌کردند. تنها (۹/۷٪) از دانشجویان در کارگاه‌های آموزشی در رابطه با نحوه جستجو، شرکت کرده بودند. بیشترین محدودیت در استفاده از اینترنت محدودیت سرعت بود. ارتباط مثبت و معنی‌داری بین وضعیت سکونت افراد ($P < 0/001$)، وضعیت اقتصادی ($P = 0/05$)، ترم تحصیلی ($P = 0/028$) و استفاده از کامپیوتر و اینترنت (چه به لحاظ دسترسی بیشتر و چه به لحاظ استفاده جهت بهبود اطلاعات و دانش خود) مشاهده شد.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌ها، سطح اقتصادی بالاتر، ترم تحصیلی بالاتر و مالکیت ملک شخصی، دسترسی بهتر و استفاده بهینه از کامپیوتر و اینترنت را فراهم می‌آورد. گرچه پیشنهاد می‌گردد در برنامه‌های آموزشی تمرکز بیشتری بر روی آموزش مهارت‌های کامپیوتری در میان دانشجویان باشد.

کلید واژه‌ها: کامپیوتر، اینترنت، آموزش دندانپزشکی

وصول: ۹۷/۰۹/۱۰ اصلاح نهایی: ۹۸/۰۲/۱۹ تأیید چاپ: ۹۸/۰۲/۲۳

مقدمه

بررسی و مرور منابع بیانگر آگاهی و دانش بسیار متفاوت دانشجویان بود، به نحوی که برخی مطالعات در کشور ما سطح بالایی از دانش و آگاهی (۴) و برخی تحقیقات دیگر دانش و مهارت ناکافی را در زمینه کامپیوتر و اینترنت در میان دانشجویان گزارش کرده‌اند (۵). با توجه به شکاف و کاستی‌های اطلاعاتی که در باب این موضوع وجود دارد، محققان این پژوهش در نظر داشتند سطح دسترسی، سواد، دانش و مهارت‌های دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی تهران در استفاده از کامپیوتر، اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی، ارزیابی و ارتباط آن را با عوامل مرتبط مشخص نمایند.

روش بررسی

در این مطالعه توصیفی مقطعی، اعتبار محتوایی و ساختاری پرسش‌نامه محقق ساخته توسط گروهی از اساتید مجرب در این زمینه، مورد تأیید قرار گرفت و تکرار پذیری آن با انجام یک مطالعه Pilot و آنالیز Test-retest بررسی (کاپا=۰/۸۲) و تأیید شد. در ادامه لیست دانشجویان از آموزش دانشکده اخذ و پس از دریافت رضایت‌نامه شفاهی از دانشجویان و شرح اهداف پژوهش برای آنان، پرسش‌نامه‌ها بین آن‌ها توزیع گردید. تمامی دانشجویان دانشکده در سال‌های مختلف تحصیلی در مطالعه مدنظر قرار گرفتند گرچه، پرسش‌نامه‌هایی

یکی از نگرانی‌های اصلی جامعه، مهارت افراد به خصوص دانشجویان در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی و نحوه جستجوی آن‌ها است. امروزه آشنایی با روش‌های بازیابی و استفاده از منابع، مانند استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، کتابخانه‌های دیجیتال و نرم افزارهای بازیابی اطلاعات، به عنوان یکی از جنبه‌های سواد اطلاعاتی مبتنی بر تکنولوژی مدرن مخصوصاً برای دانشجویان امری ضروری است.

سواد اطلاعاتی مجموعه‌ای از مهارت‌ها برای شناسایی منابع مناسب علمی-اطلاعاتی، دسترسی و همچنین قابلیت استفاده از آن‌ها در نظر گرفته شده است (۱). سواد اطلاعاتی به عنوان مجموعه‌ای از شایستگی‌ها و صلاحیت‌ها تعریف می‌شود که به افراد در جهت یافتن اطلاعات مورد نیاز آن‌ها و یادگیری مادام‌العمر افراد کمک می‌کند (۲). به طور کلی در جامعه ایران، سطح سواد اطلاعاتی بسیار پایین است و اما متأسفانه سواد اطلاعاتی، به ویژه سواد کامپیوتری و اینترنتی در بین دانشجویان نیز، با وجود پیشرفت در فن آوری اطلاعات همچنان پایین است. در صورتی که دانشجویان، افرادی هستند که نیاز به سواد اطلاعاتی بالا برای ارتقاء اهداف آموزشی/آکادمیک و عملکردی دارند (۳).

کامپیوتر جهت استفاده از نرم افزارهای Office سود می‌بردند. ۱۶۵ (۴۱/۱٪) دانشجوی روزانه از کامپیوتر جهت کارهای شخصی استفاده می‌کردند، در حالی که (۳۶۳۶٪) از دانشجویان تنها یک بار در ماه جهت انجام فعالیت علمی از کامپیوتر استفاده می‌کردند.

اینترنت: ۳۸۸ دانشجو (۹۶/۲٪) از کل ۴۰۱ نفر به اینترنت دسترسی داشتند. ۳۷۲ دانشجو (۹۲/۸٪) در خانه و ۶۳ نفر (۱۵/۷٪) در دانشگاه به اینترنت دسترسی داشتند. سطح دسترسی در ۳۱۶ دانشجو (۸۷/۸٪) خوب یا بسیار خوب بود. ۲۶۶ دانشجو (۶۶/۳٪) نسبت به درستی و صحت اطلاعات و ۲۱۴ نفر (۵۳/۴٪) نسبت به ارتباط مناسب اطلاعات به دست آمده از اینترنت، اطمینان خاطر داشتند. بیشتر دانشجویان (۳۴/۹٪) یک بار در ماه و (۲۹/۴٪) یک بار در هفته از اینترنت جهت موضوعات مرتبط با دندانپزشکی، استفاده می‌کردند. ۱۷۸ دانشجو (۴۴/۴٪) از اینترنت برای دریافت اطلاعات عمومی استفاده می‌کردند، ۴۶ نفر (۱۱/۵٪) برای چک کردن ایمیل شخصی و تنها ۹۵ دانشجو (۲۳/۷٪) از اینترنت برای جستجوی منابع پزشکی استفاده می‌کردند. لازم به ذکر است که ۱۴۱ نفر (۳۵/۲٪) از اینترنت برای چت استفاده می‌کردند.

به ترتیب، ۳۰۵ دانشجو (۷۷٪) و ۳۱۴ نفر (۷۸/۳٪) به صورت متوسط با مجلات فارسی و انگلیسی آشنا بودند و حدود ۲۰٪ نفر از افراد هیچ گونه آشنایی با مجلات نداشتند. بیشتر دانشجویان، ۱۵۸ نفر (۳۹/۴٪)، سرعت کم اینترنت را به عنوان مانعی برای عدم استفاده از آن ذکر کردند.

تنها ۳۹ دانشجو (۹/۷٪) در کارگاه‌های روش تحقیقات شرکت کردند و اکثر آن‌ها معتقد بودند که کارگاه‌ها تأثیر اندکی بر روند و مهارت جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی داشته است. یافته‌ها نشان داد میزان تسلط به زبان انگلیسی در ۱۱۷ دانشجو (۲۹/۲٪) در حد ابتدایی (elementary)، ۲۴۵ نفر (۶۱/۱٪) در حد متوسط و تنها ۱۲ نفر (۳٪) در سطح پیشرفته بودند.

لازم به ذکر است ۲۳۷ دانشجو (۶۲/۷٪) با پایگاه اطلاعاتی Medline و ۱۵۶ نفر (۴۰/۸٪) با پایگاه اطلاعاتی Pub-Med آشنا نبودند. در نهایت تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از رگرسیون لجستیک نشان داد که سن، جنس و وضعیت تأهل ارتباط معنی‌داری با استفاده از کامپیوتر و اینترنت ندارند، با این حال وضعیت سکونت

کاهش یافته بود از مطالعه حذف شدند که تعداد این موارد ۶۰ پرسش‌نامه بود. در پرسش‌نامه تدوین شده علاوه بر اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنس، وضعیت تأهل (مجرد- متأهل- مطلقه)، سال تحصیلی (۶-۱)، وضعیت سکونت (منزل استیجاری- مالکیت شخصی- خوابگاه) و وضعیت اقتصادی با توجه به دیدگاه خود فرد (خوب- متوسط- ضعیف)، سؤالاتی در رابطه با دسترسی، آشنایی و میزان مهارت استفاده از کامپیوتر و اینترنت قرار داده شد. در آخر داده‌های جمع آوری شده با استفاده از برنامه SPSS22 آنالیزهای آماری از قبیل رگرسیون Logistics مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

این پژوهش بر روی ۴۰۱ دانشجو انجام شد و نتایج به شرح زیر بود، از این تعداد ۲۷۵ نفر (۶۸/۶٪) زن و ۱۲۶ نفر (۳۱/۴٪) مرد بودند. بیش از نیمی از دانشجویان، ۲۳۴ نفر (۵۸/۳۵٪) در رنج سنی ۲۰ تا ۲۵ سال، حدود ۱۳٪ در هر یک از رنج‌های سنی زیر ۲۰ سال و بالای ۳۱ سال و ۶۱ نفر (۱۵/۲۱٪) در رنج سنی ۲۶ تا ۳۰ بودند. میانگین سنی افراد ۲۴/۳۹±۴/۵۶ بود.

از میان ۴۰۱ دانشجو، ۲۷۳ نفر (۶۸٪) زن و ۱۲۸ نفر (۳۲٪) مرد بودند. از این میان بیشترین درصد شرکت دانشجویان در این مطالعه مربوط به سال تحصیلی ۳ (۳۸/۱٪) و سال تحصیلی ۴ (۲۴/۹٪) بود. اکثریت دانشجویان یعنی ۳۴۲ نفر (۸۵/۳٪) مجرد و مابقی متأهل بودند.

کامپیوتر: نتایج ما نشان داد که ۳۹۵ دانشجو (۹۸/۵٪) دسترسی به کامپیوتر داشتند. ۲۱۱ دانشجو (۵۲/۶٪) به پرینتر (چاپگر) دسترسی داشتند. ۳۸۵ دانشجو (۹۶٪) در منزل و ۸۷ نفر (۲۱/۷٪) در دانشگاه به کامپیوتر دسترسی داشتند. سطح دسترسی ۳۱۶ دانشجو (۷۸/۷٪) خوب و بسیار خوب بود. مهارت در ۱۸۳ دانشجو (۴۵/۶٪) در سطح ابتدایی (elementary) و (۳۰/۲٪) ۱۲۱ نفر مهارت پایه‌ای (basic) داشتند. اکثر دانشجویان، ۳۱۵ نفر (۷۸/۶٪) به صورت شخصی و خودآموزی با کامپیوتر آشنا شده بودند و فقط ۳۱ دانشجو (۷/۷٪) از طریق یک دوره آموزشی درسی با کامپیوتر آشنا شده بودند و کیفیت این دوره آموزشی را متوسط و یا ضعیف اعلام کردند. رایج‌ترین کاربرد کامپیوتر در اکثر دانشجویان (۸۷٪) استفاده از اینترنت بود و تنها ۵۳ دانشجو (۱۳/۲٪) از

($P < 0/001$)، وضعیت اقتصادی ($P = 0/05$)، ترم تحصیلی ($P = 0/038$) ارتباط مستقیم و معنی‌داری با استفاده از کامپیوتر و اینترنت (چه به لحاظ دسترسی و چه به لحاظ میزان استفاده در جهت ارتقاء علمی) داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از مطالعه حاضر نشان داد $98/5\%$ از دانشجویان دندانپزشکی به کامپیوتر دسترسی داشتند که همانطور که ذکر شد این دسترسی در خانه بسیار بیشتر از دانشگاه بوده و تنها $21/7\%$ در دانشگاه از کامپیوتر استفاده می‌کردند که در مقایسه باید به دنبال افزایش امکانات و تجهیزات جهت ارتقاء دسترسی دانشجویان و ترغیب آن‌ها در استفاده از آن اشاره نمود. از سوی دیگر $45/6\%$ از دانشجویان مهارت خود را در سطح مبتدی و $30/2\%$ توانمند در بعضی از مهارت‌های اولیه، $15/5\%$ توانمند در اکثر مهارت‌های اولیه و $5/2\%$ از آنان خود را توانمند در تمام مهارت‌های اولیه می‌دانستند. در مطالعه Baqain و Rajab (۶) در دانشگاه اردن میزان دسترسی به کامپیوتر (100%) و سطح مهارت دانشجویان در استفاده از آن مبتدی $29/5\%$ ، توانمند در بعضی مهارت‌ها $54/5\%$ و توانمند در اکثر مهارت‌ها (16%) گزارش شده است در قیاس می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان مطالعه حاضر نیاز به آموزش بیشتری در زمینه کامپیوتر دارند و برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در این زمینه توصیه می‌شود.

در این مطالعه $78/6\%$ از دانشجویان در استفاده از کامپیوتر از طریق مطالعه شخصی، مهارت‌های خود را کسب کردند. Rajab و Baqain (۶) در تحقیقات خود نشان دادند که 69% از دانشجویان از طریق خودآموزی مهارت‌هایی به دست آورده بودند. در یافته‌های مطالعه حاضر فقط $7/7\%$ از دانشجویان مهارت‌های خود را از طریق دوره‌های آموزشی طی تحصیل در دانشگاه به دست آوردند که در این میان، $41/9\%$ کیفیت آموزش دریافتی را متوسط و ضعیف ارزیابی کردند. نتایج به دست آمده در این زمینه مشابه به مطالعه انجام شده توسط Baqain و Rajab (۶) است که اعلام کردند $8/2\%$ از دانشجویان از طریق دوره آموزشی در دانشگاه مهارت به دست آوردند. با توجه به نتایج، پیشنهاد می‌گردد که دوره‌های آموزشی با کیفیت بالاتر و کارگاه‌های آموزشی به منظور افزایش یادگیری و بهبود سطح

مهارت دانشجویان، برگزار گردد.

در تحقیق حاضر، استفاده از اینترنت (87%)، رایج‌ترین کاربرد کامپیوتر در میان دانشجویان بود، که مشابه تحقیق انجام شده توسط Jadoon و همکاران بود (۷). در دانشگاه لاهور، پاکستان، این میزان 84% بود. متأسفانه تنها $13/2\%$ افراد از برنامه Microsoft Office که یکی از مهم‌ترین برنامه‌های کامپیوتری برای دانشجویان است، استفاده می‌کردند. اما Zarei و همکاران (۸) در اهواز، این میزان را بیش از دو برابر (33%) اعلام کردند. با این توضیح، به نظر می‌رسد که دانشجویان نیاز به آموزش بیشتر و شاید حتی نیاز به تغییر نگرش در استفاده از برنامه‌های مفید و کاربردی کامپیوتری داشته باشند. از جمله دیگر یافته‌های پژوهش حاضر، استفاده روزانه از کامپیوتر جهت انجام کارهای شخصی و استفاده ماهی یکبار از کامپیوتر برای فعالیت‌های علمی و آموزشی بود، این در حالیست که Marino و همکاران (۹)، میزان استفاده از کامپیوتر را جهت انجام کارهای شخصی را هفته‌ای یک بار در اکثریت دانشجویان ($93/5\%$) ذکر کردند.

یافته‌های حاضر نشان دادند که بیشتر دانشجویان دسترسی به اینترنت داشتند، اما این دسترسی بیشتر در خانه بود و تنها $15/7\%$ دسترسی به اینترنت در دانشگاه داشتند. بنابراین افزایش امکانات به خصوص امکانات دانشگاهی جهت بهبود وضعیت توصیه می‌گردد، اگرچه اکثر دانشجویان ($78/8\%$) سطح دسترسی به اینترنت را خوب یا بسیار خوب گزارش کردند. Baqain و Rajab (۶) گزارش کردند که میزان دسترسی به اینترنت $39/1\%$ بود اما سطح دسترسی به اینترنت در کمتر از نیمی ($41/8\%$) از دانشجویان شرکت کننده در مطالعه، خوب یا بسیار خوب بود.

اکثر دانشجویان ($91/1\%$) از اینترنت برای دریافت اطلاعات عمومی، ایمیل شخصی و چت، استفاده می‌کردند در حالی که فقط $23/7\%$ دانشجویان از اینترنت برای جستجوی منابع پزشکی استفاده می‌کردند. لازم به ذکر است که اغلب دانشجویان ($34/9\%$) به صورت ماهانه و $29/4\%$ از افراد هفتگی از اینترنت برای جستجو در مورد موضوعات مرتبط با دندانپزشکی استفاده می‌کردند. با این حال، جستجوی منابع پزشکی به عنوان بالاترین مورد استفاده از اینترنت در میان دانشجویان دانشگاه یزد ($95/4\%$) و دانشگاه لاهور پاکستان (61%) ذکر شد (۷، ۱۰). اطمینان متوسط از صحت و ارتباط مناسب بین

اطلاعات و آموزش مناسب در مورد تمام سایت‌های تحقیقاتی برای درمان‌های دندانپزشکی علاوه بر فعالیت‌های روتین پژوهشی، بتواند انگیزه خوبی برای دانشجویان ایجاد کند.

یافته‌های به دست آمده از این مطالعه نشان داد که تنها ۹/۷٪ از دانشجویان در کارگاه‌های آموزشی و روش تحقیق شرکت کرده بودند. اما متأسفانه، از این تعداد ۶۲/۳٪ از دانشجویان تأثیر اندک این کارگاه‌ها را بر روند جستجو و تحقیق، اظهار داشتند. در مطالعه Azami و Salehiniya (۱) در دانشگاه تهران، دانشجویان بیشتری (۲۶٪/۶) در مقایسه با یافته‌های مطالعه حاضر، در این کارگاه‌ها شرکت داشتند و از این میان (۴۲/۹٪) تأثیر اندک کارگاه‌ها را گزارش کردند. ممکن است کارگاه‌های عملی یا تغییرات عملکردی در نوع آموزش و یا تأکید بر اهمیت اطلاعات، به منظور تغییر نگرش دانشجویان، بتواند وضعیت را بهبود بخشد. در مطالعه حاضر، سطح تسلط به زبان انگلیسی در ۲۹/۲٪ از دانشجویان در سطح ابتدایی بود و تنها ۳٪ از افراد تسلطی در حد پیشرفته داشتند. به نظر می‌رسد آموزش زبان انگلیسی در دانشگاه‌ها نیاز به توجه بیشتری دارد تا دانشجویان بتوانند استفاده بهتر و مفیدتری از انواع پایگاه‌های اطلاعاتی داشته باشند و در زمینه دندانپزشکی و جستجوی منابع پزشکی فعالیت بیشتری نشان دهند.

Mattheos و همکاران (۱۳) همچنین در مورد اهمیت یادگیری زبان‌های خارجی بیان کردند که در بسیاری از کشورهای اروپایی تنها ۵٪ از دانشجویان دندانپزشکی به زبان خارجی دیگری صحبت می‌کنند. در مطالعه حاضر هیچ گونه ارتباط معنی‌داری بین استفاده از کامپیوتر و اینترنت با عوامل مرتبط با آن از قبیل سن، جنس و وضعیت تأهل وجود نداشت اما وضعیت سکونت ($P < 0/001$)، وضعیت اقتصادی ($P = 0/05$)، ترم تحصیلی ($P = 0/038$) تأثیر مستقیمی روی استفاده از کامپیوتر و اینترنت داشت. این بدین معنی است که دانشجویانی که در ملک شخصی خود زندگی می‌کردند و کسانی که در ترم تحصیلی بالاتری بودند و همچنین افرادی که از وضعیت اقتصادی بهتری برخوردار بودند، وضعیت بهتری در استفاده از کامپیوتر و اینترنت داشتند. Maroof و همکاران (۱۴) استفاده بهتر و بیشتر از کامپیوتر و اینترنت را در ترم‌های تحصیلی پایین‌تر گزارش کردند که متضاد با نتایج حاضر بود. همچنین، Zarei و همکاران (۸) در مطالعه خود گزارش کردند که وضعیت اقتصادی بهتر، استفاده از کامپیوتر و اینترنت

اطلاعات دریافتی از اینترنت، به ترتیب در ۶۶/۳٪ و ۵۳/۴٪ از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی وجود داشت. اطمینان متوسط از صحت اطلاعات در میان ۶۰/۷٪ از دانشجویان دانشگاه شاهد یزد، گزارش شده است (۱۰) که مشابه نتایج پژوهش حاضر بود. همچنین در مطالعه Rajab و Baqain (۶) اطمینان متوسط در رابطه با ارتباط مناسب بین داده‌ها و اطلاعات (۴۶/۴٪) ذکر شد که مشابه با یافته‌های مطالعه حاضر بود.

در مطالعه حاضر (۷۷٪) دانشجویان و (۷۸/۳٪) دانشجویان دانش و آشنایی متوسطی نسبت به مجلات فارسی و انگلیسی داشتند، هم چنین ۱۴/۷٪ دانشجویان برای اهداف و فعالیت‌های پژوهشی از اینترنت استفاده می‌کردند و ۴۰/۹۹٪ از دانشجویان برای انجام تکالیف از اینترنت استفاده می‌کردند. Marino و همکاران (۹) گزارش کردند که این میزان (استفاده از اینترنت برای انجام تکالیف) در میان دانشجویان بیش از دو برابر یعنی ۸۴/۲٪ بود. بر طبق نتایج، ایجاد دوره‌هایی برای معرفی نشریات مورد نیاز دانشجویان برای انجام تحقیقات علمی ضروری به نظر می‌رسد. شاید درک بهتر، شناخت صحیح خیر از شر، منجر به افزایش استفاده دانشجویان از مقالات-اطلاعات و کمک به دانشجویان در استفاده از کامپیوتر و اینترنت شود. در مطالعه حاضر یکی از مهم‌ترین موانع استفاده از اینترنت، سرعت کم اینترنت (۳۹٪/۴) بود که در دانشگاه شاهد یزد نیز به میزان (۴۷/۷٪) دیده شد (۱۰). در حالی که ۸۷/۳٪ دانشجویان دانشگاه ملبورن استرالیا هیچگونه مانعی برای استفاده از اینترنت نداشتند (۹). هم چنین در مطالعه Ghanbari و همکاران (۱۱) در گیلان ۷۹/۳٪ دانشجویان از سرعت اتصال به اینترنت ناراضی بودند و در مطالعه Mohagheghzadeh و Abdollahi (۱۲) در شیراز نیز ۸۹/۲٪ دانشجویان کند بودن سرعت اینترنت را مهم‌ترین عامل در ناراضی‌تی دریافت کنندگان خدمات اینترنتی ذکر کردند.

در مطالعه حاضر، اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان، آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی جهت به روز رسانی اطلاعات علمی نداشتند و تنها ۱۹/۹٪ از دانشجویان آشنایی نسبی و متوسطی از پایگاه اطلاعاتی PubMed داشتند. این در حالی است که شناخت دانشجویان در دانشگاه لاهور، پاکستان، بیش از دو برابر (۳۴٪) و در دانشگاه شاهد یزد بیش از سه برابر (۶۰/۶٪) بود (۷،۱۰). شاید دریافت

تشکر و قدردانی

این گروه تحقیقاتی از تمامی اساتید مجربی (جناب آقای دکتر وطن پور، سرکار خانم دکتر فرهادی) که ما را در تدوین این پرسش‌نامه یاری کردند تشکر ویژه دارد. همچنین دانشجویانی که در این پایان نامه ثبت شده با کد ۲۴۴۷ در سال ۱۳۹۵ در دانشکده دندانپزشکی آزاد اسلامی تهران، همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌کند.

را بهبود می‌بخشد. به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت، دسترسی به کامپیوتر و اینترنت در میان دانشجویان خوب و یا بسیار خوب بود. همچنین وضعیت اقتصادی بهتر، ترم تحصیلی بالاتر و سکونت در ملک شخصی، منجر به بهبود دسترسی به کامپیوتر و اینترنت و استفاده بهینه از آن‌ها گردید، گرچه ارتقا مهارت‌ها و توانایی دانشجویان در استفاده از کامپیوتر و اینترنت نیاز به آموزش بیشتری دارد.

منابع:

- 1- Azami Z, Salehiniya H. A Survey of Information Literacy among Students of Faculty of Management and Information Science in Tehran University of Medical Sciences. *IJME*. 2014;14(7):633-40.
- 2- Sharifi A, Eslamieh F. Evaluation of the students' information literacy and its relation with their tendency to E-learning. *Information & communication Technol Educ Sci*. 2012;2(6):35-53.
- 3- Habibi H, Khodayari Shouti S. The relationship between information literacy and access to facilities with attitudes toward E-learning among students of Urmia university of medical sciences. *IJME*. 2015;15(1):1-8.
- 4- Eslamipour F, Ghasemi M. Knowledge, attitudes and skills of general dentists in Isfahan about the use of computer and the Internet for professional purposes. *J Isfahan Dent Sch* 2014;10(4):299-306.
- 5- Ershad Sarabi R, Eslaminejad T, Shafi'an H, Ravangard Z, Ziyaeddini M. Need of Designing Medical Information Technology Course in Undergraduate Medical Education. *Educ Strategy Med Sci*. 2014; 6(4):189-93.
- 6- Rajab LD, Baqain ZH. Use of Information and Communication Technology Among Dental Students at the University of Jordan. *J Dent Educ*. 2005;69(3):387-98.
- 7- Jadoon N, Zahid M.F, Mansoorulhaq H, Ullah S, Jadoon BA, Raza A, et al. Evaluation of internet access and utilization by medical students in Lahore, Pakistan. *BMC Med Inform Decis Mak*. 2011;11(37):1-6.
- 8- Zarei J, Rokhafroz D, Dianat M. The Study of Computer Literacy in Students of General , Medicine at Ahvaz University of Medical Sciences, (academic year 2009-2010). *J Healt Admin*. 2012;15(47):67-76.
- 9- Mariño R, Habibi E, Morgan M, Au-Yeung W. Information and Communication Technology Use Among Victorian and South Australian Oral Health Professions Students. *J Dent Educ*. 2012;76(12):1667-74.
- 10- Ayatollahi A, Ayatollahi J, Ayatollahi F, Ayatollahi R, Shahcheraghi SH. Computer and Internet use among Undergraduate Medical Students in Iran. *Pak J Med Sci*. 2014;30(5):1054-8.
- 11- Ghanbari A, Jahednama F, Ghanbari A, Heydarzadeh A. Survey of medical student's satisfaction of Internet services in Guilan University of medical sciences in 1386. *J Res Med Educ, Guilan Univ of Med Sci*. 2010;12:49-53.
- 12- Mohagheghzadeh MS, Abdollahi M. Reviewing the views and usage of subscribers of the Internet Center of Shiraz University of Medical Sciences Center Facilities and its impact on the research work of these members. *Letter of Information Season*. 2008;(1,2) 18:1-10.
- 13- Mattheos N, Nattestad A, Schitteck M, Attstrom R. Computer literacy and attitudes among students in 16 European dental schools: current aspects, regional differences and future trends. *Eur J Dent Educ*. 2002;6(1):30-5.
- 14- Maroof KA, Parashar P, Bansal R. How are our medical student using the computer & internet? A study from a medical college of north india. *Niger Med J*. 2012;53(2):89-93.